CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Rodzaj dokumentu:	**Zasady oceniania rozwiązań zadań**
Egzamin:	**Egzamin maturalny**
Przedmiot:	**Wiedza o społeczeństwie**
Poziom:	**Poziom rozszerzony**
Forma/Formy arkusza:	MWHP-R0-100, MWHP-R0-200, MWHP-R0-700
Termin egzaminu:	8 czerwca 2026 r.
Data publikacji dokumentu:	26 czerwca 2026 r.

Ogólne zasady oceniania

Ten dokument zawiera **zasady oceniania** oraz **przykłady** poprawnych rozwiązań zadań otwartych.

W zasadach oceniania określono zakres wymaganej odpowiedzi: niezbędne elementy odpowiedzi i związki między nimi.

Przykładowe odpowiedzi do zadań otwartych **nie są** ścisłym wzorcem oczekiwanych sformułowań. **Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania** – również te nieprzewidziane jako przykładowe odpowiedzi w zasadach oceniania.

- Odpowiedzi nieprecyzyjne, niejednoznaczne, niejasno sformułowane uznaje się za błędne.
- Gdy do jednego polecenia zdający podaje kilka odpowiedzi, z których jedna jest poprawna, a inne – błędne, nie otrzymuje punktów za żadną z nich.
- Jeżeli informacje zamieszczone w odpowiedzi (również te dodatkowe, a więc takie, które nie wynikają z treści polecenia) świadczą o zasadniczych brakach w rozumieniu omawianego zagadnienia i zaprzeczają pozostałej części odpowiedzi stanowiącej prawidłowe rozwiązanie zadania, to za odpowiedź jako całość zdający otrzymuje zero punktów.

Rozwiązanie zadania na podstawie błędnego merytorycznie założenia uznaje się w całości za niepoprawne.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania określone w podstawie programowej[1]	
Wymagania ogólne	**Wymagania szczegółowe**
II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 1) interesuje się życiem zbiorowym, wyraża gotowość do osobistego podejmowania zadań społecznych i zaangażowania obywatelskiego w duchu patriotyzmu jako mądrej miłości ojczyzny ukształtowanej w tradycji Rzeczypospolitej; 2) rozumie znaczenie cnót indywidualnych i społecznych, praw i obowiązków, wolności i odpowiedzialności, szczęścia osobistego i rozwoju ludzkich wspólnot oraz sprawiedliwych praw i roztropnej polityki.	II. Dobro wspólne. Zdający: 2) charakteryzuje wynikający z zasady dobra wspólnego aspekt obowiązków jednostki względem wspólnoty; 3) przedstawia sprawiedliwość społeczną jako zasadę udziału członków wspólnoty w dobru wspólnym.
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego […]; 3) wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej.	SP: VIII. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna. Zdający: 1) […] wymienia konstytucyjne obowiązki obywatela.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych przykładów.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

[1] Załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz.U. z 2024 r. poz. 1019).

Przykładowe odpowiedzi
- Ponoszenie ciężarów i świadczeń publicznych (płacenie podatków)
- Obowiązek obrony ojczyzny
- Poszanowanie własności publicznej i symboli narodowych
- Dbałość o środowisko
- Wierność Rzeczypospolitej Polskiej
- Troska o dobro wspólne.

Zadanie 2.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	VI. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 1) wyjaśnia, czym jest społeczeństwo obywatelskie […]; 2) podaje współczesne przykłady funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
C

Zadanie 2.2. (0–2)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	VI. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 1) wyjaśnia, czym jest społeczeństwo obywatelskie […]; 2) podaje współczesne przykłady funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

Zasady oceniania
2 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
1 pkt – sformułowanie jednego poprawnego argumentu.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Członkowie społeczeństwa obywatelskiego zrzeszają się w celu realizacji „rozmaitych celów społecznych”
- Członkowie społeczeństwa obywatelskiego udzielają wsparcia innym i poświęcają się dla dobra wspólnego
- Jednostki mniej aktywne mogą liczyć na wsparcie bardziej aktywnych członków wspólnoty.

Zadanie 3.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 9) wymienia największe mniejszości narodowe w Rzeczypospolitej Polskiej […]; 10) charakteryzuje obecną politykę państwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym […].
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VIII. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna. Zdający: 4) wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne […] i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania […].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 3.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 9) wymienia największe mniejszości narodowe w Rzeczypospolitej Polskiej […]; 10) charakteryzuje obecną politykę państwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym […].
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VIII. Wspólnoty narodowe / etniczne i ojczyzna. Zdający: 4) wymienia mieszkające w Polsce mniejszości narodowe i etniczne […] i lokalizuje miejsca ich zwartego zamieszkiwania […].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Rozstrzygnięcie: Nie.
Uzasadnienie:

- Karaimi nie posiadają własnego państwa
- Jest to mniejszość etniczna, ponieważ żadna mniejszość narodowa nie jest tak nieliczna (313 osób)
- Żadna mniejszość narodowa nie przybyła z Krymu, więc jest to mniejszość etniczna.

Zadanie 4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności.	IV. Społeczeństwa i socjalizacja. Zdający: 2) […] wskazuje na różnice między społeczeństwem przemysłowym i poprzemysłowym.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie: Nie.
Uzasadnienie: W sektorze usług zatrudniona jest mniej niż połowa pracujących.

Zadanie 5.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 11) wymienia aktualnych marszałków obu izb polskiego parlamentu; 15) charakteryzuje pozaustawodawcze znaczenie parlamentu (np. umacnianie więzi z Polonią […]).

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch luk.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
1. Senat
2. Marszałek Senatu

Zadanie 5.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	VII. Migracje i kwestia demograficzna w Polsce i we współczesnym świecie. Zdający: 1) wyjaśnia, czym są: migracja, imigracja, emigracja […]; 2) charakteryzuje zasięg i skalę przemieszczeń ludnościowych na ziemiach polskich w XX i XXI w.; 4) wskazuje największe skupiska Polaków na świecie w XXI w.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie: Nie.
Uzasadnienie: Polacy na Litwie żyją od wieków, tylko granice się zmieniły. Emigracja przedstawiona w tekście dotyczy Polski po wstąpieniu do UE, kiedy to Polacy emigrowali na zachód, a nie na wschód.

Zadanie 5.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych); 2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne, a także to, co uniwersalne, od tego, co partykularne i związane z tradycjami lokalnymi – w życiu narodów i państw, w pojęciach i doktrynach politycznych i prawnych, w kulturze życia codziennego, komunikacji społecznej i kulturze politycznej, w instytucjach międzynarodowych.	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej pełnej polskiej nazwy.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich / Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich

Zadanie 5.4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	VII. Migracje i kwestia demograficzna w Polsce i we współczesnym świecie. Zdający: 4) wskazuje największe skupiska Polaków na świecie w XXI w.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
D

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 6) wyjaśnia pojęcie faszyzmu i charakteryzuje jego różne konteksty znaczeniowe.

Zasady oceniania
2 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem oraz poprawnej nazwy państwa.
1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem lub poprawnej nazwy państwa.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie: Tak.
Uzasadnienie: W tekście jest mowa o autorytecie i sile państwa oraz o rózgach liktorskich, które są symbolem faszyzmu. Tekst nie odnosi się do żadnych kwestii narodowych i rasowych, co wskazuje, że nie dotyczy nazizmu.
Nazwa państwa: Włochy.

Zadanie 7.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 7) analizuje zjawisko populizmu obecne we współczesnej polityce i jego konsekwencje.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
A

Zadanie 7.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 7) analizuje zjawisko populizmu obecne we współczesnej polityce i jego konsekwencje.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie dwóch sposobów działania.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi
- Dzielenie społeczeństwa na „my”, czyli zwykli obywatele i „oni” – elita, rząd, przeciwnicy polityczni – odwoływanie się do emocji zamiast faktów
- Stosowanie uproszczonego przekazu – proste hasła w miejsce rzetelnych informacji co do programów politycznych
- Używanie emocjonalnego tonu wypowiedzi
- Używanie języka słuchaczy i identyfikowanie się z nimi
- Dopasowanie programu do oczekiwań potencjalnych wyborców.

Zadanie 8. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	X. Prawo. Zdający: 2) […] rozpoznaje rodzaje prawa ([…] cywilne, karne, administracyjne […]).

Zasady oceniania
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw rodzajów prawa.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Przepis 1.: administracyjne
Przepis 2.: cywilne

Zadanie 9. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	X. Prawo. Zdający: 4) rozróżnia generacje praw człowieka […].

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
B1

Zadanie 10.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 16) wskazuje na elementy demokracji bezpośredniej […].

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem odwołującym się do tekstu i grafiki.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie: Nie.
Uzasadnienie: Aby referendum ogólnokrajowe było wiążące dopełniony musi być wynik frekwencyjny – udział ponad 50% uprawnionych do głosowania. W referendum z 2023 r. udział wzięło jedynie 40,9%.

Zadanie 10.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 16) wskazuje na elementy demokracji bezpośredniej […].
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VII. Społeczność regionalna. Zdający: 1) […] lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw województw.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
podkarpackim, lubuskim

Zadanie 11.1. (0–2)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu […]. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 19) charakteryzuje funkcjonowanie organów gminy, powiatu i województwa.
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej […].	SP: VII. Społeczność lokalna. Zdający: 3) wymienia organy stanowiące […] w gminie […], przedstawia jak są one wybierane […].

Zasady oceniania
2 pkt – poprawne uzupełnienie dwóch luk.
1 pkt – poprawne uzupełnienie jednej luki.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Rada Gminy; 5 lat

Zadanie 11.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 19) charakteryzuje funkcjonowanie organów gminy, powiatu i województwa.
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VI. Społeczność lokalna. Zdający: 3) wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie […], przedstawia jak są one wybierane […].

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
PF

Zadanie 11.3. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	III. Społeczności i wspólnoty. Zdający: 10) charakteryzuje obecną politykę państwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, wychodząc od postanowień Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
SP: I. Wiedza i rozumienie. Zdający: 1) wyjaśnia podstawowe prawidłowości życia społecznego, w tym funkcjonowania grup społecznych oraz społeczności lokalnej i regionalnej oraz wspólnoty etnicznej i państwowej.	SP: VII. Społeczność regionalna. Zdający: 1) […] lokalizuje własne województwo i powiaty wchodzące w jego skład oraz pozostałe województwa.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie: Nie.
Uzasadnienie: Drugim językiem o tym statusie w województwie podlaskim jest język litewski.

Zadanie 12.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 10) analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
FF

Zadanie 12.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski […]).	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 10) analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków.

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnego wniosku.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Spośród przedstawionych w tabeli grup wiekowych najczęściej informacje o kandydatach z wieców i spotkań wyborczych czerpały osoby z grupy wiekowej 18–24 lata – 24%, zaś w najmniejszym stopniu z grupy wiekowej 25–34 lata – 6%
- Osoby z przedziału wiekowego 35–44 lata znacznie częściej niż osoby w przedziale wieku 25–34 czerpały informacje z wieców i spotkań (14% vs. 6%)
- Osoby z przedziału wiekowego 55-64 lata rzadziej niż osoby z przedziału 45–54 lata czerpały informacje z wieców i spotkań (7% vs. 10%).

Zadanie 13.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski […]).	XII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający: 6) charakteryzuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy funkcji Sejmu.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Funkcja kreacyjna

Zadanie 13.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski […]).	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 7) omawia najważniejsze organy kontroli państwowej […].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem zawierającym nazwę Najwyższej Izby Kontroli.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie: Tak.

Uzasadnienie: Fragment *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* dotyczy Prezesa Najwyższej Izby Kontroli (świadczy o tym sposób jego powołania), a tekst opisuje działania Najwyższej Izby Kontroli.

Zadanie 14.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 1) interesuje się życiem zbiorowym, wyraża gotowość do osobistego podejmowania zadań społecznych i zaangażowania obywatelskiego […]; 2) rozumie znaczenie cnót indywidualnych i społecznych, praw i obowiązków, wolności i odpowiedzialności, szczęścia osobistego i rozwoju ludzkich wspólnot oraz sprawiedliwych praw i roztropnej polityki.	VIII. Polityka i kultura polityczna. Zdający: 10) analizuje – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec instytucji publicznych i polityków. XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 5) wymienia reprezentowane w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej partie polityczne […].

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PF

Zadanie 14.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XIII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający: 4) charakteryzuje systemy ze szczególną rolą prezydenta – klasyczny prezydencki (na przykładzie Stanów Zjednoczonych Ameryki) […].

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
B1

Zadanie 14.3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 1) interesuje się życiem zbiorowym, wyraża gotowość do osobistego podejmowania zadań społecznych i zaangażowania obywatelskiego […].	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 5) wymienia reprezentowane w parlamencie Rzeczypospolitej Polskiej partie polityczne […].

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Polskie Stronnictwo Ludowe i Polska 2050 Szymona Hołowni wystartowały w wyborach parlamentarnych w 2023 r. jako koalicja pod nazwą Trzecia Droga.

Zadanie 15.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 7) omawia najważniejsze organy kontroli państwowej oraz sądownictwa konstytucyjnego. XII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający: 6) charakteryzuje funkcje legislatywy: ustrojodawczą, ustawodawczą, kontrolną i kreacyjną; wskazuje kompetencje parlamentu w Rzeczypospolitej Polskiej w ramach poszczególnych funkcji.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
FF

Zadanie 15.2. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 2) rozumie znaczenie cnót indywidualnych i społecznych, praw i obowiązków, wolności i odpowiedzialności, szczęścia osobistego i rozwoju ludzkich wspólnot oraz sprawiedliwych praw i roztropnej polityki.	XI. Ustrój i system polityczny III Rzeczypospolitej. Zdający: 7) omawia najważniejsze organy kontroli państwowej oraz sądownictwa konstytucyjnego. XII. Formy ustroju współczesnych państw. Zdający: 1) […] odróżnia prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej od innych jego uprawnień.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnej nazwy organu konstytucyjnego.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Prezydent RP

Zadanie 16.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 3) charakteryzuje spór polityczny w Polsce po 1989 r. w odniesieniu do sposobów radzenia sobie z dziedzictwem komunizmu.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
W ramach rozmów Okrągłego Stołu zawarto porozumienie polityczne, przekształcone w rozwiązanie wyborcze, na mocy którego mandaty do Sejmu w wyborach z czerwca 1989 r. podzielono w następujący sposób: 65% miejsc dla rządzących ugrupowań politycznych, a o pozostałe 35% mogły rywalizować wszystkie ugrupowania polityczne na zasadach wolnego wyboru.

Zadanie 16.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła […]. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach.	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 2) wymienia najważniejsze wydarzenia związane z przełomem 1989 r. w Polsce […].

Zasady oceniania
1 pkt – poprawne chronologicznie uporządkowanie wydarzeń.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
2, 4, 1, 3

Zadanie 16.3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski […]).	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 3) charakteryzuje spór polityczny w Polsce po 1989 r. w odniesieniu do sposobów radzenia sobie z dziedzictwem komunizmu.

Zasady oceniania
1 pkt – sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi
- Wybory nie były w pełni wolne / demokratyczne
- W kraju wciąż rządzili komuniści, manifestacje tłumiono, obywatelom wciąż groziły represje / naciski, więc mogli bać się głosować na kandydatów opozycji
- Funkcjonowanie cenzury utrudniało prowadzenie kampanii wyborczej, a więc uczciwą rywalizację z kandydatami komunistycznymi
- Nie wszyscy więźniowie polityczni wyszli na wolność – władzy komunistycznej nie można było ufać (w zakresie stosowania się do ustaleń okrągłostołowych, a więc również w kwestii wyborów)
- Ugodowi działacze z Wałęsą na czele nie mieli upoważnienia do zawierania porozumień z władzami komunistycznymi.

Zadanie 16.4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 2) wymienia najważniejsze wydarzenia związane z przełomem 1989 r. w Polsce […]; 3) charakteryzuje spór polityczny w Polsce po 1989 r. w odniesieniu do sposobów radzenia sobie z dziedzictwem komunizmu.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie: wybory parlamentarne.
Uzasadnienie: „Kontrakt wyborczy” zawarty przy Okrągłym Stole dotyczył wyboru posłów do Sejmu.

Zadanie 17.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach.	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 7) wyjaśnia pojęcia prywatyzacji, reprywatyzacji, powszechnego uwłaszczenia.

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Reprywatyzacja

Zadanie 17.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności […].	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 7) wyjaśnia pojęcia prywatyzacji, reprywatyzacji, powszechnego uwłaszczenia.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Rozstrzygnięcie: Nie.
Uzasadnienie:

- Tekst 1. mówi o reprywatyzacji, a Powszechne Świadectwa Udziałowe emitowane były w ramach Programu Powszechnej Prywatyzacji.
- Tekst 1. mówi o zwrocie własności jej byłym właścicielom, a Powszechne Świadectwo Udziałowe wydawane było w celu przekazania części majątku państwowego wszystkim obywatelom.

Zadanie 17.3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 6) charakteryzuje transformację gospodarczą w Polsce po 1989 r.; 7) wyjaśnia pojęcia prywatyzacji, reprywatyzacji, powszechnego uwłaszczenia.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

PP

Zadanie 17.4. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).	XIII. Rzeczpospolita i problem wychodzenia z komunizmu. Zdający: 7) wyjaśnia pojęcia prywatyzacji, reprywatyzacji, powszechnego uwłaszczenia; 9) wyjaśnia pojęcia uwłaszczenia nomenklatury i kapitalizmu politycznego; podaje przykłady tych zjawisk w Polsce po 1989 r.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Powszechne uwłaszczenie było procesem pożądanym, uwłaszczenie nomenklatury – zjawiskiem patologicznym, korupcyjnym, niemoralnym.
- Powszechne uwłaszczenie było (w założeniu) korzystne dla wszystkich obywateli / dawało równe szanse wszystkim obywatelom, uwłaszczenie nomenklatury odbywało się z korzyścią jedynie wąskiej grupy postkomunistów, mających odpowiednie koneksje wynikające z zajmowanych w poprzednim systemie politycznym stanowisk.

Zadanie 18.1. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
FF

Zadanie 18.2. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju.

Zasady oceniania
1 pkt – odpowiedź poprawna.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
B

Zadanie 18.3. (0–1)

Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 1) ma rzetelną wiedzę o kulturowych, politycznych i gospodarczych aspektach życia społecznego, ze szczególnym odniesieniem do współczesności (przede wszystkim w odniesieniu do Polski, z uwzględnieniem aspektów międzynarodowych).	XIV. Polityka zagraniczna Polski po 1989 r. Zdający: 1) charakteryzuje zmiany geopolityczne w otoczeniu Polski po 1989 r. (zjednoczenie Niemiec, rozpad Czechosłowacji i ZSRS) oraz ich znaczenie dla naszego kraju; 2) przedstawia główne etapy i konsekwencje wejścia Polski w struktury euroatlantyckie (NATO w 1999 r.) […].

Zasady oceniania
1 pkt – podanie poprawnego rozstrzygnięcia wraz z uzasadnieniem.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź
Rozstrzygnięcie: Nie.
Uzasadnienie: Czechy wstąpiły do NATO razem z Polską (1999 r.) a Słowacja później (dopiero w 2004 r.).

Zadanie 19. (0–7)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. W aspekcie stosunku do prawdy, stałego zmierzania do jej poznania i odróżniania od fałszu oraz ćwiczenia w rozpoznawaniu stopnia pewności i prawdopodobieństwa. Zdający: 2) odróżnia to, co trwałe, od tego, co zmienne […] – w życiu narodów i państw […] w kulturze życia codziennego […]. II. W aspekcie stosunku do dobra, przyjęcia go jako głównego kryterium wartościowania moralnego, odróżniania go od zła oraz ćwiczenia w ocenie intencji i skutków według słuszności, pożytku i szkody. Zdający: 1) rozpoznaje to, co w życiu społecznym sprzyja rozwojowi człowieka, oraz przyczynia się do zachowania i pomnożenia dobra wspólnego w różnych społecznościach; 2) ocenia zjawiska życia społecznego. III. W aspekcie stosunku do życia, czyli osobistego zaangażowania, kształtowania zamierzeń według własnych pasji, zdolności oraz poczucia wspólnoty i służby. Zdający: 3) buduje własne wypowiedzi na temat zagadnień życia społecznego, formułuje oceny i je uzasadnia, uczestniczy w debacie – z myślą o własnym rzetelnym i twórczym udziale w życiu publicznym.	V. Różnice społeczne. Zdający: 5) charakteryzuje wybrany problem życia społecznego w Rzeczypospolitej Polskiej; rozważa różne możliwości jego rozwiązania. VII. Migracje i kwestia demograficzna w Polsce i we współczesnym świecie. Zdający: 9) charakteryzuje rolę wzrostu demograficznego dla perspektyw rozwojowych kraju, zestawia to z obecną sytuacją Polski w tym zakresie.

Zasady oceniania

7 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni trzema aspektami tematu oraz o właściwej formie, strukturze i logice wywodu.
6 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi dwoma aspektami tematu w pełni i z jednym – częściowo oraz o właściwej formie, strukturze i logice wywodu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni trzema aspektami tematu.
5 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi dwoma aspektami tematu w pełni i z jednym – częściowo ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem w pełni i z dwoma – częściowo oraz o właściwej formie, strukturze i logice wywodu.
4 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi w pełni dwoma aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo trzema aspektami tematu oraz o właściwej strukturze i logice wywodu, ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem tematu w pełni i z dwoma – częściowo.
3 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo trzema aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym jednym aspektem tematu w pełni i z jednym – częściowo.
2 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanymi częściowo dwoma aspektami tematu ALBO rozwiązanie ze zrealizowanym w pełni jednym aspektem tematu.
1 pkt – rozwiązanie ze zrealizowanym częściowo jednym aspektem tematu.
0 pkt – odpowiedź niespełniająca wymagań na 1 pkt albo brak odpowiedzi.

Aspekty tematu:
1) przedstawienie przyczyn zmian struktury demograficznej Polski
2) przedstawienie negatywnych konsekwencji tych zmian dla społeczeństwa polskiego
3) przedstawienie negatywnych konsekwencji tych zmian dla gospodarki polskiej.

Przykładowa odpowiedź

Polska, podobnie jak inne kraje europejskie, od wielu lat przechodzi niekorzystne zmiany demograficzne. Ich wyrazem są starzenie się społeczeństwa i niska liczba urodzeń, co prowadzi do spadku liczby ludności w naszym państwie.

Zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym ma kilka przyczyn. Wcześniej w znacznym stopniu spowodowana wyjazdami za pracą poza granice kraju (zwłaszcza po przystąpieniu Polski do UE), a obecnie – zmianą modelu rodziny (kobiety rodzą coraz mniej dzieci) oraz ze względu na większe znaczenie uzyskania odpowiedniej edukacji umożliwiającej podążanie wybraną ścieżką kariery zawodowej (przekłada się to na późniejsze zakładanie rodzin i ich zmniejszoną dzietność).

Skutkiem tego populacja nie podlega odnawianiu się w stopniu wystarczającym, a co za tym idzie – zwiększa się procentowy udział w społeczeństwie osób w wieku poprodukcyjnym (więcej osób starszych w społeczeństwie). Powoduje to większe obciążenie i koszty systemów opieki społecznej i zdrowotnej.

Wyraźny spadek ludności składającej się na grupę osób w wieku produkcyjnym może skutkować zmniejszeniem produktywności gospodarki, choćby ze względu na problem braku pracowników, a co za tym idzie – utrzymywaniem wzrostu gospodarczego. Większa liczba osób w wieku poprodukcyjnym oznacza też ciągły wzrost kosztów świadczeń emerytalnych, co w przyszłości może prowadzić do wzrostu obciążeń podatkowych osób pracujących i wzrostu kosztów ich życia.

Wydaje się, że w obecnym stanie rzeczy zwiększenie przyrostu naturalnego jest niemożliwe, w związku z tym jedynym sposobem poprawy sytuacji jest przyjmowanie osób w wieku produkcyjnym z innych krajów.